

## תקון שביעי

גילוי שבינה

ולכל היד החזקה במדברא. ולכל המורא הגדול בזמנא דכתיב היום הזה אחל תת פחדך ויראתך וכו' (דברים ב, כה). דעך לא אתתקנת שכינתא בתקונא שלים, יד החזקה אצטריכת למיקם לקבל כמה אנון מסאבין. אבל פיון דאתתקנת, מיד מורא גדול אשתפח, ורזא דא גלוי שכינה. דשכינתא עד דלא קימת בתקונהא, אתטמרת דלא לאתחזאה, ובין כך ובין כך מתתקנא בדקא יאות. פיון דאשתלימת לאתתקנא, אתגליאת בתקפה, ודחילו דילה נפיל על פלהו קליפין.

ולכל היד החזקה במדברא. ולכל המורא הגדול בזמנא דכתיב היום הזה אחל תת פחדך ויראתך וכו' (דברים ב, כה). דעך לא אתתקנת שכינתא בתקונא שלים, יד החזקה אצטריכת למיקם לקבל כמה אנון מסאבין. אבל פיון דאתתקנת, מיד מורא גדול אשתפח, ורזא דא גלוי שכינה. דשכינתא עד דלא קימת בתקונהא, אתטמרת דלא לאתחזאה, ובין כך ובין כך מתתקנא בדקא יאות. פיון דאשתלימת לאתתקנא, אתגליאת בתקפה, ודחילו דילה נפיל על פלהו קליפין.

באופן זה, מלכות בית דוד, לא נגלתה מיד. אלא, בזמן שונכסו ישראל לארץ, עמדו להם שופטים עד שאול. וסוד הענין הוא שעדין השכינה לא נתישבה במקומה כמו שראוי. ולמה? אלא אתם העמים שהשאירו ישראל בארץ (ע"פ שופטים, פ"ב), גרמו זה שלא נתישבה שמה השכינה פראוי. לפיכך נתקיימו ישראל על ידי השופטים. וסוד הדבר,

בגונא דא מלכות בית דוד לא אתגליאת מיד. אלא בזמנא דעלו ישראל לארעא, קימו בשופטים עד שאול. ורזא דא דעך שכינתא לא אתישבת באתרה בדקא יאות. אמאי? אלא אנון עממין דאשארו ישראל בארעא, גרמו דא דלא לאתישבא תמן שכינתא בדקחזי. בגין כך באנון שופטים קימו ישראל. ורזא

1. בהרבה מקומות מסביר רבינו הרמח"ל את סוד הסתרת פנים, וענינה בנושא דידן, הגם שמסתרת השכינה אבל בד בבד נעשה תיקונה, וכן על דרך זה פירש הרמח"ל ענין הגלות של ישראל שבזמן שהם בין העמים הקב"ה מכין להם תיקוניהם. עיין מ' הגאולה בהתחלה; תקט"ו תפלות, ע"י נושא השכינה במבוא.

שופט הוא מצד צדיק [יסוד]<sup>2</sup> שמשלים [התקון] בעבור השכינה, שלא יכלה להתגלות.

דמלה שופט מסטרא דצדיק, דאשלים בגין שכינתא דלא יכלת לאתגלאה.

עד שבא שאול, שאז התחיל לקחת המלכות [השכינה]. ושאול זה צדיק<sup>3</sup> והשכינה התחברה עמו יותר בגלוי, ולפיכך לקח המלכות, אבל לא התקיימה. עד שבא דוד, והמלכות עמדה במקומה. וסוד הדבר הוא: שאול נמשח בפקד ולא נמשכה מלכותו, דוד בקרן ונמשכה מלכותו<sup>4</sup> (מגילה יד, א). וסוד הדבר, שאול בצדיק עומד [דהיינו ביסוד], ובגלל השכינה שהתחברה להתגלות בו לקח המלכות, וזה [סוד] הפך ודאי. ובגלל [שהמלכות] לא היתה במקומה, לא התקיים. אבל דוד הוא [אוחז במדת] המלכות. וכאשר הצדיק התחבר בו לקח המלכות כמו שראוי, וזה [סוד] הקרן<sup>5</sup>, לפיכך נמשכה מלכותו. אז עמדה השכינה במקומה [היינו בדוד] כמו שראוי.

עד דאתי שאול פדין שארי לנטלא מלכותא. ושאול דא צדיק, ושכינתא אתחברת בה בגלויא נתיר, ובגין כך נטיל מלכותא, אבל לא אתקיימת. עד דאתא דוד ומלכותא באתרה אשתכחת. ורזא דא שאול אתמשח בפקד ולא נמשכה מלכותו, דוד בקרן נמשכה מלכותו (מגילה יד). ורזא דמלה שאול בצדיק קאים, ובגין שכינתא דאתחברת לאתגלאה בה נטיל מלכותא, ודא פך ודאי. ובגין דלאו באתרה הוה, לא אתקיים. אבל דוד במלכות איהו. וכד צדיק אתחבר בה נטיל מלכותא בפקדא יאות, ודא קרן, בגין כך נמשכה מלכותו. פדין קיימת שכינתא באתרה בפקדא יאות.

עד שבא ירבעם, שהרי אז נפרדו צדיק [יסוד] מצדק [מלכות]<sup>6</sup>, וזה ירבעם

עד דאתא ירבעם, דהא פדין אתפרשו צדיק מצדק, ודא ירבעם משבטא

2. עי' זוהר משפטים קיז, ע"ב; אגרות רמח"ל, אוצרות רמח"ל עמ' שיא, "אך בתחלה לא זכו ישראל שיהיה להם מלך, כי עדיין לא נתקנו הדברים כראוי, רק שופטים עמדו להם מצד היסוד, כי כן צריך להנהיגה. אבל אחר כך התחילה בהם המלוכה וזה בימי שאול..." וז"ס "שאול נחבא אל הכלים" וידוע שמלכות בחינת כלים.

3. עיי"ש.

4. הוריות יב, ע"א; כריתות ו, ע"א; ילקוט שמעוני שמואל א, ב, סימן פא; שם מלכים א, פ"א, סימן קסח.

5. עי' זהר לך לך ח"א, צו, סע"א.

6. זהר פנחס רלו, ע"א, על ירבעם בן נבט שהיה מיועד למשיח בן יוסף, עי' קנאת ה' צבאות עמ' קד-קה. על ירבעם שהיה בבחינת צדיק כשהיה צעיר; עי' מדרש נעלם, בראשית, מ' חנוך בן ירד: "ירבעם בן נבט, דכד הוה רביא הוה זכאי וטב"; שם, אחרי מות.

מִשְׁכַּט יוֹסֵף, [שְׁבָחִינְתוּ] צָדִיק וְדָאִי.  
רַחֲבָעַם מִזְרְעוֹ שֶׁל דָּוִד, [שְׁבָחִינְתוּ]  
מַלְכוּת. וְכִינן שֶׁנִּפְרְדּוּ זֶה מִזֶּה, נִתְפַּלְגָּה  
מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁנֶּחְרַב הַמִּקְדָּשׁ.

וּמִי גַרַם כָּל זֶה? אֵלָּא בְּגִלָּל שֶׁקִּבֵּל דָּוִד  
לְשׁוֹן הָרַע? שְׁמִי שְׁמוֹקֵב לְשׁוֹן הָרַע  
גֹּוֹרֵם לְאוֹתָהּ לְשׁוֹן הַעֲלִינָה שֶׁהִיא  
צָדִיק? לְפָרֹשׁ מִבֵּת זִוְגוֹ [הַשְׁכִּינָה].  
[וְלָכֵן] וְנֹאמַר בְּשִׁכְיָנָה: נֶאֱלַמְתִּי דוּמְיָה?  
(תְּהִלִּים לט, ג). וְלִפְיָךְ נֹאמַר: יִרְבְּעָם  
וְרַחֲבָעַם יַחְלִקוּ אֶת הַמַּלְכוּת (שִׁבְתָּנוּ,  
ב). וְדָוִד הִתְפַּלֵּל וְאָמַר: נֶאֱלַמְתִּי דוּמְיָה  
הַחֲשִׁיתִי מִטּוֹב וְגו'. זֶה בְּגִלָּל לְשׁוֹן הָרַע  
שֶׁקִּבֵּל מִצִּיבָא, וְהִתְרַגַּז עַל מַפִּיבֶשֶׁת, עַד  
שֶׁאָמַר לוֹ [לְצִיבָא]: הִנֵּה לָךְ כָּל אֲשֶׁר  
לְמַפִּיבֶשֶׁת (שְׁמוּאֵל-ב טז, ד). זֶה מִזֶּה  
שֶׁכְּתוּב: חֵם לְפִי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי וְגו'  
דְּבִרְתִּי בְּלִשׁוֹנִי (תְּהִלִּים שם, ד), וְהוּא הִחֲטָא  
עַל שֶׁאָמַר דְּבָרִים מִתּוֹךְ כַּעַם: הִנֵּה לָךְ  
(וְגו') [כָּל אֲשֶׁר לְמַפִּיבֶשֶׁת]. וְהוּא שֶׁגֵּרַם  
לְחִלּוּקַת הַמַּלְכוּת וְדָאִי.

לְפִיָּךְ [אָמַר דָּוִד]: הוֹדִיעֵנִי יְהוָה קִצִּי  
(תְּהִלִּים שם, ה) זֶה קִץ הַיָּמִין, בּוֹ [נֹאמַר]:  
וְהָיוּ לְאַחֲדִים בְּיָדְךָ (יִחְזָקָאל לו, יז),  
בְּמִשְׁחָה בֶּן יוֹסֵף וּמִשְׁחָה בֶּן דָּוִד, לְחִבְרָה  
מִזֶּה שֶׁנִּפְרְדּוּ בְּרֵאשׁוֹנָה בִּירְבָּעָם  
וּבְרַחֲבָעַם. לְפִיָּךְ: הוֹדִיעֵנִי יְהוָה קִצִּי

דְּיוֹסֵף, צָדִיק וְדָאִי. רַחֲבָעַם מִזְרְעָא  
דְּדָוִד, מַלְכוּת. וְכִינן דְּאִתְפָּרְשׁוּ דָא מִן  
דָּא, אִתְפַּלְגַּ מַלְכוּ דְּיִשְׂרָאֵל, עַד  
דְּמִקְדָּשָׁא אִתְחַרַב.

וְכָל דָּא מֵאֵן גָּרִים. אֵלָּא בְּגִין דְּקִבֵּל דָּוִד  
לְשׁוֹן הָרַע. דְּמֵאֵן דְּמִקְבֵּל לְשׁוֹן הָרַע  
גָּרִים לְהִהוּא לִישָׁנָא עֲלָאָה דָּא צָדִיק,  
לְאִתְפָּרְשָׁא מִבֵּת זִוְגָה. וְאִתְמַר בְּשִׁכְיָנָה  
נֶאֱלַמְתִּי דוּמְיָה (תְּהִלִּים לט, ג). וְכִינן כִּף  
אִתְמַר יִרְבָּעָם וְרַחֲבָעַם יַחְלִקוּ אֶת  
הַמַּלְכוּת. וְדָוִד צִלִּי וְאָמַר נֶאֱלַמְתִּי  
דוּמְיָה הַחֲשִׁיתִי מִטּוֹב וְכו'. דָּא בְּגִין  
לְשׁוֹן הָרַע דְּקִבֵּל מִצִּיבָא וְאִתְרַגַּז עַל  
מַפִּיבֶשֶׁת, עַד דְּאָמַר לָהּ הִנֵּה לָךְ כָּל  
אֲשֶׁר לְמַפִּיבֶשֶׁת (שְׁמוּאֵל ב טז, ד). הִדָּא  
הוּא דְּכִתִּיב חֵם לְפִי בְּקִרְבִּי בַּהֲגִיגִי וְכו'  
דְּבִרְתִּי בְּלִשׁוֹנִי (תְּהִלִּים לט, ד) דָּא חֲזָקָא  
דְּאָמַר מִלִּין מִגֹּו רְגִזָּא, הִנֵּה לָךְ וְכו'.  
וְדָא גָרִים לָהּ חֲלּוּקָא דְּמַלְכוּתָא וְדָאִי  
(שִׁבְתָּנוּ:).

בְּגִין כִּף הוֹדִיעֵנִי ה' קִצִּי (תְּהִלִּים לט, ה)  
דָּא קִץ הַיָּמִין, דְּבָהּ: וְהָיוּ לְאַחֲדִים בְּיָדְךָ  
(יִחְזָקָאל לו, יז) בְּמִשְׁחָה בֶּן יוֹסֵף וּמִשְׁחָה  
בֶּן דָּוִד, לְאִתְחַבְרָא מֵאִי דְּאִתְפָּרְשׁוּ  
בְּקִדְמִיתָא בִּירְבָּעָם וּרַחֲבָעַם. בְּגִין כִּף  
הוֹדִיעֵנִי ה' קִצִּי וְכו' וְאִדְעָה מָה חֲדַל

7. עי' שבת נו, ע"ב.

8. זהר פנחס ח"ג, רנ, ע"א.

9. עי' ת"ז סט, קה, ע"א.

וגו' ואדעה מה חדל אני, [דהינו לכמה זמן אני] מחוץ למלכות. נמצא, שהכל בזמנו צריך להיות ודאי.

ושכינתא עד שלא נתקנה, אינה מתגלית, לפיכך, בכל הימים שהיו ישראל במדבר, הצריך לו למשה להתגבר הרבה פגור כל פוחות הממאה, ולכל היד החזקה ודאי. פיון שתקנה השכינה [בתקמת המשפן] ונגלית: מיד [פתוב]: היום הזה אחל תת פחדך וגו' (דברים כה) - ולכל המורא הגדול מתי נתקנה? אלא בזמן שנאמר: עלי באר ענו לה (במדבר כא, יז), וזה כבר נתפאר.<sup>10</sup>

לפיכך: ואתחנן אל יהוה בעת ההיא לאמר (דברים ג, כג) בעת ההיא דוקא, שפבר עלתה השכינה על ידו ונתקנה. יהוה אלהים אתה החלות וגו' (שם, שם, כד) על פי מה שנאמר: היום הזה אחל וגו' (שם, כה) [אחר תחלת התקון]. אבל: אתה החלות להראות את עבדך וגו' - שהקדוש ברוך הוא הודיע לו דרכיו, מתי להשתמש בחסד - דרגה של ימין, ומתי בשמאל. על דרך שפתוב: להראות את עבדך את גדלך - זה ימין. ואת ידך החזקה - זה שמאל.<sup>11</sup> ומשה התגבר בזה היד החזקה הרבה והצלית, אז [אמר]: אעברה נא

אני לבר ממלכותא. אשתכח דכלא בזמנה אצטריך למהוי ודאי.

ושכינתא עד דלא אתתקנת לא אתגליאת. בגין כך דכל יומין דהוו ישראל במדברא, אצטריך לה למשה לאתתקפא סגי לקבל פלהו מסאבין, ולכל היד החזקה ודאי. פיון דאתתקנת שכינתא ואתגליאת, מיד היום הזה אחל תת פחדך וכו' (דברים ב, כה), ולכל המורא הגדול. אימתי אתתקנת? אלא בזמנא דכתיב עלי באר ענו לה (במדבר כא, יז) וזה אוקמיה.

בגין כך ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר (דברים ג, כג) בעת ההיא דיקא, דכבר סלקת שכינתא על ידוי ואתתקנת. ה' אלהים אתה החלות וכו' בדאמרינן: היום הזה אחל וכו' (שם ב, כה). אבל אתה החלות להראות את עבדך וכו' דקודשא בריך הוא אודע לה ארחין דילה, אימתי לאשתמשא בחסד דרגא דימינא, ואימתי בשמאלא. דכתיב להראות את עבדך את גדלך דא ימינא, ואת ידך החזקה דא שמאלא. ומשה ביהאי יד החזקה אתתקף סגי ואצלח,

10. עי' זהר וילך ח"ג, רפו, ע"א; עץ חיים שער לב, פ"ז; עי' לעיל תי' ד.

11. עי' זהר פנחס ח"ג, רמו, ע"ב.

בְּדִין אַעֲבֶרָה נָא וְאַרְאֶה הַשְׁתָּא דְּתַקְוָנָא  
נָמִי סְלִיק בִּידָאִי, דְּכַתִּיב אָחֵל תַּת פְּחָדָךְ.

וְאַרְאֶה (שם שם, כה) – עֲכָשְׂיוּ שְׁהִתְקוֹן  
גַּם עָלָה בְּיָדִי, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: אָחֵל תַּת  
פְּחָדָךְ.

וְאִי תִימָא אִימָתִי אַחְזִי לֵה רְזִין אֲלִין.  
אֶלָּא בְּסָנְה אַחְזִי לֵה וְדָאִי, בְּהֵהוּא מָטָה  
דְּאִתְמַר בֵּה: וַיְהִי לְנַחֲשׁ (שמות ד, ג)  
דְּהָא מָטָה דָּא אִתְהַפֵּךְ מִטּוֹב לְרַע וּמִרַע  
לְטוֹב. וְאִית מָטָה הָאֱלֹהִים לְשִׁמְאֵלָא,  
מָטָה מִשָּׁה לִימִינָא. אָבֵל הָכָא אֲוִלִיף לֵה  
רְזָא, שְׁלַח יָדָךְ וְאַחְזִי בְּזַנְבוֹ (שמות ד, ד).  
דְּהָא בְּזַמְנָא דְּנַחֲשׁ דָּא אִתְעַר, אֲצִטְרִיף  
מִיָּד לְמִיָּקָם לְקַבְּלָהּ וְלֹאֲחַדָּא בְּזַנְבָּא  
דִּילָהּ, דְּבֵה מַחִי. לְתַפְסָא בֵּה דְלֹא תַחֲרַב  
עֲלִמָּא. בְּגִין כֶּךָ וְאַחְזִי בְּזַנְבוֹ, כְּגוֹן אַחְזִי  
לָנוּ שׁוּעָלִים (שיר ב, טו) דְלֹא יִתְרַבּוֹן  
לְעִלְמָא. בְּמֵאִי יִתְפַּס בֵּה. אֶלָּא שְׁלַח יָדָךְ  
דָּא שְׁמֵאֵלָא, בֵּה וְאַחְזִי בְּזַנְבוֹ וְדָאִי. מִיָּד  
וַיְהִי לְמָטָה בְּכַפּוֹ (שמות ד, ד) דְּכַדִּין  
אֲשַׁתְּכִיף בְּאַתְרָהּ. וְכִיּוֹן דְּאֲשַׁתְּכִיף הָאִי  
רַחֲמֵי יִתְעַרּוֹן בְּכֻלָּא. בְּגִין כֶּךָ וַיְהִי  
לְמָטָה בְּכַפּוֹ. וּבְגִין דָּא אִתְהַלּוֹת  
לְהִירָאוֹת אֶת עֲבָדָךְ בְּסָנְה. אֶת גְּדִלְךָ דָּא  
יִמִּינָא. וְאֶת יָדָךְ הַחֲזָקָה, שְׁלַח יָדָךְ  
וְדָאִי.

וְאִם תֵּאמַר, מָתִי הָרָאָה לוֹ [הַקְדוּשׁ  
בְּרוּךְ הוּא] סוּדוֹת אֲלוֹ? אֶלָּא בְּסָנְה  
הָרָאָה לוֹ בְּוִדָאִי: בְּאוֹתוֹ מָטָה שְׁנַאמַר  
בּוֹ: וַיְהִי לְנַחֲשׁ (שמות ד, ג), שְׁהִירִי מָטָה  
זֶה הַתְּהַפֵּךְ מִטּוֹב לְרַע וּמִרַע לְטוֹב.<sup>12</sup>  
וַיֵּשׁ מִטָּה הָאֱלֹהִים לְשִׁמְאֵל וּמִטָּה מִשָּׁה  
לִימִין.<sup>13</sup> אָבֵל כָּאן לְמַד אִתּוֹ [הַקְדוּשׁ  
בְּרוּךְ הוּא] סוּד: שְׁלַח יָדָךְ וְאַחְזִי בְּזַנְבוֹ  
(שם, שם, ד), שְׁהִנָּה בְּזַמֵּן שְׁנַחֲשׁ זֶה  
מִתְעוֹרֵר, צְרִיךְ מִיָּד לְקוּם כְּנֻגְדוֹ וְלֹאֲחִי  
בְּזַנְבֵּי שְׁלוֹ – שְׁבוּ [הוּא] מִכָּה<sup>14</sup> –  
לְתַפּוֹס אוֹתוֹ, שְׁלֹא יִתְרַבּ הָעוֹלָם.  
לְפִיכָד: וְאַחְזִי בְּזַנְבוֹ, עַל דְּרָךְ [שְׁכַתוֹב]:  
אַחְזִי לָנוּ שׁוּעָלִים (שיר ב, טו), שְׁלֹא  
יִתְרַבּוּ הָעוֹלָם. בְּמָה יִתְפּוֹס בּוֹ? אֶלָּא  
שְׁלַח יָדָךְ – זוֹ [יָד] שְׁמֵאֵל, בֵּה: וְאַחְזִי  
בְּזַנְבוֹ וְדָאִי. מִיָּד [מֵה פְתוּב]: וַיְהִי לְמָטָה  
בְּכַפּוֹ (שמות שם, שם), שְׁאִז נִשְׁתַּתֵּק  
[הַנַּחֲשׁ] בְּמִקְוָמוֹ. וְכִיּוֹן שְׁמִשְׁתַּתֵּק זֶה,  
רַחֲמִים יִתְעוֹרְרוּ בְּכָל. לְפִיכָד: וַיְהִי  
לְמָטָה בְּכַפּוֹ. וּבְגִלָּל זֶה [אָמַר מִשָּׁה]:  
אִתְהַלּוֹת הַחֲלּוֹת לְהִירָאוֹת אֶת עֲבָדָךְ –  
בְּסָנְה. אֶת גְּדִלְךָ – זוֹ יְמִין. וְאֶת יָדָךְ  
הַחֲזָקָה – שְׁלַח יָדָךְ [שְׁמֵאֵל – גְּבוּרָה]  
וְדָאִי.

12. עי' ת"ז תי' ס' צג, ע"ב, קנאת ה' צבאות, גנזי רמח"ל עמ' צח.

13. עי' גם בזהר בשלח ח"ב מח, ע"א, כללות האילן ז, ה.

14. עי' זהר פקודי ח"ב, רסח, רע"ב.